

יבמות נ. (תחילת הפרק) עד נ: (סוף העמוד)

משנה

אדם שביצע אחת מ 4 הפעולות (גט, מאמר, חליצה ויבום)

משמעות הפעולה על היבמה (ייחוד הקשר ביניהם, איסור קרובותיה, והצורך לפטור אותה בגט או חליצה נוספת)

כשלא קדמה לפעולה שום פעולה:	- הפעולה מייחדת את הקשר (וקרובתיה אסורות)
כשקדמה לפעולה פעולה אחרת (שאינה יבום או חליצה):	- הפעולה מייחדת את הקשר (וקרובתיה אסורות)
כשקדמה לפעולה אותה פעולה:	- אין משמעות לפעולה, ר"ג:
כשקדמה לפעולה חליצה או יבום:	- הפעולה מייחדת את הקשר (וקרובותיה אסורות) חכמים:
	- אין משמעות לפעולה,

התנאים נחלקו במקרה שבו היתה פעולה - אחריה יבום - ואחריו עוד פעולה:
 ר' נחמיה: גם במקרה זה אין משמעות לפעולה האחרונה (כיוון שהיתה אחרי יבום)
 ת"ק: במקרה זה הפעולה מייחדת את הקשר (כיוון שהיבום לא היה בתחילה)

כיצד מסיימים את פרשת היבום

כשבתחילה חלץ או יבום:	- הסתיימה פרשת היבום
כשבתחילה נתן גט:	- יחלוץ - (ובכך נפטרת היבמה)
כשבתחילה נתן מאמר:	כשרוצה לקיימה - ייבם כשרוצה לפוטרה - יתן גט ויחלוץ

ואם אחרי הגט עשה מאמר או יבום - צריך גט בנוסף לחליצה

אם אחרי המאמר עשה אחד מהדברים הבאים:
 א. נתן לה גט או חלץ
 ב. עשה פעולה כלשהי בצרתה
 - אינו יכול לקיימה - וחייב לפוטרה בגט וחליצה.

מדוע תיקנו חכמים שמאמר וגט יועילו

מאמר וגט מועילים במקרה רגיל (לא של יבום)
 אם יראו יבמה שעשו בה מאמר (או גט) והם לא הועילו - יחשבו שביבמה זו גם יבום (או חליצה) לא מועילים.

מדוע אם ייבם אחרי גט או מאמר - הייבום פסול

אם ייבום שבא אחרי מאמר או גט יהיה כשר (ומאמר או גט שבא אחרי היבום חסרי משמעות) -
 אנו חוששים - שיחשבו שייבום שבא אחרי יבום או חליצה הינו כשר.

מדוע אם חלץ אחרי גט או מאמר - החליצה כשרה

לא אכפת לנו - שיחשבו שחליצה שבאה אחרי יבום או חליצה הינה כשרה
 אחרי חליצה - שתחלוץ כמה שהיא רוצה - אין בכך בעיה,
 אחרי יבום - כפי שחליצה שמועילה אחרי מאמר צריכה לבוא עם גט גם כאן חליצה שמועילה, מועילה עם גט - וגט שבא אחרי יבום מועיל

יבמות נ: (שתי המילים האחרונות) עד נא: (שורה אחרונה)

ביאורי מושגים

ספק האם מאמר קונה קניין גמור - גם ר"ש וגם ר"ג (לפי הסבר רבא) סבורים כי יש ספק האם מאמר קונה לגמרי או שאינו קונה כלל. יש שהסבירו שאין הכוונה שיש כאן ספק רגיל אלא חכמים תיקנו שמאמר קונה לגמרי אבל רק לחומרא. לכן יש כאן מצב שצריך לחשוש לשני צדדים. לצד התורה שמאמר אינו קונה כלל ולצד הדרבנן שמאמר קונה לגמרי. הספק אינו שאיננו יודעים מה האמת אלא שהאמת מורכבת משני צדדים הפוכים (מהתורה לא קונה כלל ומדרבנן קונה לגמרי)

טעמו של ר"ג (שסבר שמאמר אחר מאמר וכן גט אחר גט - אינו מועיל)

דחיה: אם כך גם גט שאחר מאמר (וכן מאמר שאחרי גט) לא יועילו.

רבא: ר"ג מסופק האם מאמר וגט קונים לגמרי (ואז למאמר השני אין על מה לחול) או שאינם עושים כלום (וגם אז המאמר השני אינו עושה כלום)

לכן גט אחרי גט לא מועיל (כי אין על מה לחול) אבל גט אחר מאמר מועיל (כיוון שהם חלים על חלקים שונים)

אביי: מאמר מועיל לקנות קניין מלא בחלק אחד מהיבמה וגט מועיל לקנות קניין מלא בחלק אחר של היבמה

ולפי חכמים הגט והמאמר קונים קניין מלא רק לגבי אותו יבם (אבל נשאר מקום ליבמים אחרים לתת גט או מאמר)

הערות על שיטת ר"ג

א. ר"ג סבר ש: אם נתן לשתי נשים גט - רק האישה הראשונה צריכה חליצה, אין מכאן סתירה לשיטת שמואל שסבר: אם נתן לאישה אחת גט - החליצה פסולה - ולכן כל הנשים צריכות חליצה.

כיוון ש: שמואל אמר את דבריו לשיטה שיש זיקה - ור"ג סבר שאין זיקה

ב. ר"ג סבר ש: אם נתן לשתי נשים מאמר - רק האישה הראשונה צריכה חליצה - ולא יכול לייבמה. **אמנם מעיקר הדין:** רשאי לייבם את הראשונה -

אבל: אסרו עליו לייבם את הראשונה שמא ייבם את השניה

5 שיטות הסוברות שמאמר קונה קניין משמעותי (יותר משמעותי ממה שהדעה המקובלת סוברת)

ר' גמליאל (שסבר שמאמר אחרי מאמר לא מועיל)

בית שמאי (שסברו שאם עשה מאמר ביבמתו - אחותה (שנפלה לייבום אחר כך) מופקעת מייבום)

ר' שמעון (שסבר שביאת יבם קטן או קונה לגמרי או שאינה קונה כלל - ומאמר מקביל לביאת קטן)

בן עזאי (שסבר שיש מקרים שבהם מאמר אחר מאמר אינו מועיל)

ר' נחמיה (שסבר שביאה פסולה מועילה לגמרי ואחריה שום דבר לא מועיל - ומאמר מקביל לביאה פסולה)

יבמות נא: (ש אחרונה) עד נג. (ש15)

ביאורי מושגים

מודעא - כאשר אדם מבצע מעשה בכפייה ואינו מעוניין שיה לו תוקף הוא יכול להקדים ולמסור בפני עדים מודעא על כך שהמעשה שהוא הולך לעשות אינו על דעתו אלא מתוך אונס ולכן הוא אינו רוצה שמעשה זה יחול. אם אדם מסר מודעא לפי הכללים המעשה לא מועיל.

מודעא בגט - יש זכות לבי"ד לכפות על אדם לגרש את אשתו. במקרה כזה המודעא שהאדם ימסור לא תועיל כיוון שבכוחו של בי"ד לכפות עליו גט ('כופין אותו עד שיאמר רוצה אני') עם זאת רב הלקה אדם שהוציא מודעא על גט וזאת לא משום שהמודעא ביטלה את הגט אלא משום שהיא הוציא לעז על הנישואים הבאים של האישה ועל הילדים שיולדו לה.

ציטוט מהמשנה

עשה מאמר ויבם - הרי זו מצוותה

מה הכוונה 'הרי זו מצוותה':

אפשרות א': כך צריך לעשות, לפני הייבום יש לעשות מאמר (כשיטת ר' הונא)
אפשרות ב': כך אפשר לעשות וזה עדיין קיום מצווה (ולא אומרים שהמאמר הפקיע את זיקת הייבום ואין כאן כבר ייבום אלא קידושין רגילים)

נוסח כתובה של יבמה

'חוב הכתובה רובץ על נכסי האח
 המת'
 (ואם אין נכסים לאח המת מטילים
 את החוב על נכסי האח היבם)

במקרים אלו רב הלקה

- מי שהתייחס לקידושי אישה בחוסר רצינות (קידש בביאה, בשוק, או ללא שהכירו קודם)
- מי שיצר בעיה של פסלות או זלזול בגט (ביטל גט לאחר שנמסר או שמסר עליו מודעא)
- מי שזלזל בחכמים ובבי"ד (התחצף לשלוח בי"ד או שנידוהו ולא הלך להתיר הנידוי במשך 30 יום)
- מי שחי במצב שעלול להביאו לידי עבירה (גר בבית חמי)

מקרים של גט שנתן ליבמתו

- גט שיש לו משמעות הלכתית (למשל 'את מגורשת ממני ואינך מותרת' שפסולה לכהונה) - נחשב גט
 - גט שנכתב בזמן שהיתה שומרת יבם
 - גט שיועד רק לחצי מהקשר שלהם (להפקיע רק את המאמר או רק את זיקת הייבום) - ר"ח ספק האם מועיל
- רבא: נחשב גט

הגט צריך להכתב כשיש קשר ביניהם וספק האם זיקה זו נחשבת קשר

במה נחלקו חכמים ורבי

דחיה: שם הוא לא מעוניין לקנות (סבור שהם שלו) וכאן מעוניין לקנות

אפשרות א': האם עודר בנכסי הגר וסובר שהם שלו קנה (זה המצב כאן - הוא רוצה לקנותה כייבום בעוד שהקניין יועיל כאישות רגילה)

אפשרות ב': מדובר כשאמר 'התקדשי לי במאמר יבמין' רבי - מאמר יבמין מבוסס על זיקה - וכאן אין זיקה, חכמים - מאמר יבמין אינו מבוסס על זיקה - ולכן מועיל גם אחרי חליצה

אפשרות ג': מדובר כשאמר 'התקדשי לי בזיקת יבמין' רבי - כעקרון יש זיקה - וכאן כשאין זיקה לא מועיל, חכמים - כעקרון אין זיקה - ולכן מועיל גם אחרי חליצה (למרות שאין זיקה)

אפשרות ד': מדובר בחליצה פסולה רבי - חליצה פסולה מפקיעה לגמרי את הזיקה - ולכן קידושי זיקה לא יועילו, חכמים - חליצה פסולה מפקיעה חלק מהזיקה - ולכן נשארה קצת זיקה

אפשרות ה': מדובר כשהתנה בחליצה רבי - תנאי אינו מועיל בחליצה - ולכן החליצה כשרה והזיקה הופקעה חכמים - תנאי מועיל בחליצה - ולכן החליצה פסולה ונשארה זיקה

אפשרות ו': מדובר כשהתנה ללא תנאי כפול רבי - צריך תנאי כפול - ולכן התנאי לא תקף - והזיקה הופקעה חכמים -- לא צריך תנאי כפול - ולכן התנאי תקף - והזיקה נשארה

קידש את חלוצתו

ר"ע: לא הועיל (קידושין לא תופסים באיסור לאו)

חכמים: הועיל (קידושין תופסים באיסור לאו)

רבי: קידש לשם אישות - הועיל
קידש לשם ייבום - לא הועיל